

Ilya Kaminsky

Gluha republika

Režiser — Andrej Jus
Prevajalec — Zdravko Duša

Avtorica vizualne podobe lutk, scene, kostumov — Barbara Stupica

Igralca — Jure Ivanušič in Metka Jurc

Avtorja glasbe — Polona Janežič in Jure Ivanušič
Dramaturginja — Tanja Lužar
Lektorica — Metka Damjan
Oblikovalec svetlobe — Gašper Bohinec
Oblikovalec zvoka — Mitja Pastirk

Lutkovni tehnologi in izdelovalci lutk —
Barbara Stupica, Aleksander Andželovič, Mojca Bernjak in Darka Erdelji
Scenski tehnologi in izdelovalci scene —
Lucijan Jošt, Urban Saletinger, Branko Caserman in Zlatko Mešič
Izdelovalka kostumov — Mojca Bernjak
Scensko-odrska mojstrica — Svetlana Maloić

Premiera — 9. junij 2022

Fotografija na naslovnici —
Sled prestrezne rakete, Kijev, Ukrajina, marec 2022 (Matej Povše)

Tišina in molk

Med vojno, kot na primer zdaj v Ukrajini, in tudi v zgodbi pričujoče zbirke se ljudje poročajo in imajo otroke kljub bombardiranju in ubijanju (od začetka vojne v februarju se je v Ukrajini poročilo na tisoče parov). So zgled, kako človekov duh preživi, kako preživi človekova zmožnost ljubiti – vsemu navkljub, tudi grozljivim razmeram.

Ilya Kaminsky

Za Ilyo Kaminskega do srečanja s prevodom *Gluhe republike* nisem vedel, čeprav je bil leta 2014 v Sloveniji, in sicer med gosti na festivalu *Dnevi poezije in vina*. Z eno samo zbirko, *Dancing in Odessa* (2004), je prodrl v mnoge jezike; petnajst let pozneje je *Gluha republika* še utrdila njegov sloves.

Kaminsky je pri štirih letih zaradi napačno postavljene diagnoze skoraj popolnoma oglušel, potem ko je zbolel za mumpsom. Njegova družina je tisti čas živela v Sovjetski zvezi, v Odesi; pozneje, v njegovih najstniških letih, so se preselili v ZDA, kar ni brez pomena za njegovo pesniško zorenje: odločil se je, da bo jezik svoje nove domovine tudi njegov pesniški jezik. Kasneje zapiše, kako navdušeno je pograbil možnost izražanja v angleščini, ker nihče od njegovih bližnjih ni obvladal tega jezika. Izolacija postane pesniška strategija, tako rekoč preslikava že obstoječe izolacije gluhega.

Tudi *Gluha republika* je pripovedno zlepljena prav s strategijo gluhosti. Pesmi so najbrž, vsaj po predhodnih revijalnih in spletnih objavah sodeč, nastajale manj povezane v zgodbo; s časom se je zgostilo pripovedno osišče o fiktivnem mestu Vasenka pod sovražno zasedbo. Prva žrtev vojakov je namreč prav gluhi deček, kar ne krši le načela nedotakljivosti življenja, dejanje je še posebej zavržno zaradi neupoštevanja posebnih šibkosti. Odziv skupnosti je manifestativen, ogroženost je ogorčenost. Kot je navada zapisati na omrežjih: Vsi smo ... gluhi deček. Skrajšano: vsi smo gluhi. Šibkost odkrije svoj potencial in se prelevi v moč.

Za tem gluhim paravanom se mesto vživlja v vojne razmere. V nasprotju z običajno predstavo o vojni vihri, trušču, rafalih ... se tu vse odvija v tišini (silence). Beseda *silence* ima v angleščini en sam pomen, v slovenščini dva. *Tišina* trpno staplja molčeče, medtem ko je *molk* staljšče; tu je pomen za slovanskega bralca in gledalca obogaten z odprtim kljubovanjem 'v ksiht'. Drugega pomena je več, kar zbirko določi kot besedilo o rezistenci, a nič manj pomembna je tudi tišina v mestu, kjer samo obešene lutke na vrata hiš tolčejo z lesenimi petkami ritem vetra, medtem ko se odvijajo običajne podobe vojne, zavezanost, zločin, žrtvovanje, ljubezen, skrb, predanost, trpljenje, smrt.

Še en vidik molka, moralni, je dodan v končni pesmi iz popolnoma različnega, v ameriško mesto umeščenega posnetka fanta, žrtve policista s sindromom prehitrega potega pištole. Molk ob sličici mladega mrtveca srhljivo trka na lagodje, čeprav gre življenje dalje, hvala bogu, hvala bogu.

Zdravko Duša

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA
MARIBOR

VEČER

